

Financování a ekonomické řízení

Finanční zabezpečení – místo, úloha, vývoj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

Obsah:

1. Finanční zabezpečení – vymezení,
2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů,
3. Disponentský systém řízení finanční služby,
4. Liniově-štabní řízení.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Finanční zabezpečení – vymezení

Finanční zabezpečení AČR tvoří:

- subsystém v rámci celkového ekonomického systému resortu obrany,
- podílí se na podpoře splnění úkolů a cílů resortu obrany.

1. Finanční zabezpečení – vymezení

Finanční zabezpečení – činnosti související:

- ☐ s resortem obrany, resp. organizace systému financování,
- ☐ zahrnuje procesy, fyzické a informační toky,
- ☐ zahrnuje prvky a vazby řízení.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Finanční zabezpečení – vymezení

Rozkaz MO č. 42/2002, platný do 31. 12. 2012,
pojem **finanční zabezpečení:**

souhrn činností a opatření, které stanovenými postupy a ve vzájemné shodě s účastníky procesů v rámci ekonomického systému směřují k zabezpečení finančních zdrojů ze střednědobého rozpočtového výhledu vypracováním návrhu státního rozpočtu kapitoly MO na daný rozpočtový rok a jeho rozpisu na místa realizace výdajů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Finanční zabezpečení – vymezení

Rozkaz ministra obrany (RMO č. 72/2012), který nabyl platnost 1. ledna 2013, definuje **finanční zabezpečení**:

„Využití peněžních prostředků v oblasti realizace osobních výdajů a financování na základě rozhodnutí, která vyplývají z finančního řízení. Součástí finančního zabezpečení je vedení přehledu uskutečněných opatření v účetnictví a statistice.“

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Finanční zabezpečení – vymezení

Vývoj systému finančního zabezpečení - čtyři základní období:

- 1) systém finančního zabezpečení od konce druhé světové války **do roku 1950;**
- 2) systém finančního zabezpečení a hospodaření v Československé lidové armádě **od počátku 50. let minulého století do roku 1992, tzv. disponentský systém finančního zabezpečení;**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Finanční zabezpečení – vymezení

Vývoj systému finančního zabezpečení - čtyři základní období:

- 3) přechodné období ve finančním zabezpečení – **od začátku roku 1993**, kdy došlo k rozdělení České a Slovenské federativní republiky (1. ledna 1993), končil disponentský systém finančního zabezpečení a vytvářel se **tzv. teritoriální systém finančního zabezpečení**;
- 4) období **od roku 1994** do současnosti, zaveden teritoriální systém finančního zabezpečení.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Disponentský systém finančního zabezpečení:

- vycházel z účelu Československé lidové armády,
- účel byl dán doktrínou Varšavské smlouvy,
- finanční služba byla integrována do struktury vojska a byla zařazena do osobního štábu velitele.

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Disponentský systém finančního zabezpečení:

- zdroj financování útvarů Československé lidové armády (ČSLA) tvořily rozpočtové prostředky z rozpočtu ministerstva národní obrany (MNO) a příjmy z hospodaření v resortu MNO,
- s finančními prostředky hospodařili disponenti,
- finanční kontrola disponentů.

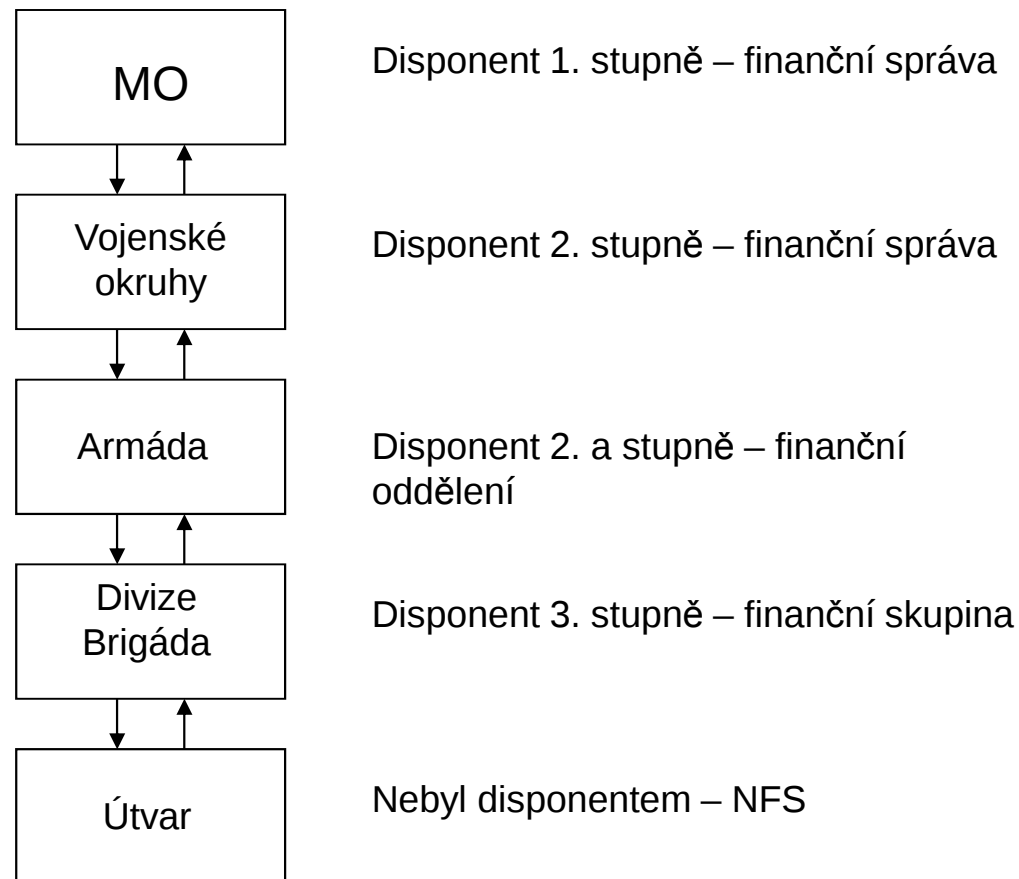

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Disponentský systém finančního zabezpečení

Zdroj: FLACHBART, Alojz. *Management financování ozbrojených sil AČR*. Brno: UO Brno, 2006. P.č. 35.

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Disponentský systém finančního zabezpečení:

- odpovídal účelu ozbrojených sil.
- Nejvyšším řídicím orgánem byla Finanční správa.
- Ministerstva národní obrany, jako disponent I. stupně.
- Na velitelském stupni vojenské okruhy, disponent 2. stupně, byla finanční správa.
- Na stupni armáda, jako disponent 2a. stupně.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Disponentský systém finančního zabezpečení:

- Divize nebo brigáda, disponent 3. stupně,
- Finanční prostředky přidělovány útvarům na její účty u České národní banky, **k tzv. četě V.**
- Útvar měl zřízen jeden účet v bance nebo **tzv. krátkou cestou** do jiných peněžních ústavů, jako Komerční banka, nebo Česká státní spořitelna.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Disponentský systém finančního zabezpečení:

- Prapor a pluk za finanční službu zodpovídal velitel útvaru, a náčelník finanční služby.
- Hlavní roli v procesu finančního zabezpečení měl velitel útvaru jako řídicí orgán a náčelník finanční služby jako odborný orgán odpovědný přímo veliteli.
- Velitel útvaru řídil finanční službu útvaru.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Velitel útvaru byl zejména povinen:

- zachovávat finanční a tabulkovou kázeň,
- odpovídal za účelné, hospodárné a efektivní vydávání finančních prostředků,
- aby úkoly byly plněny podle plánu bojové a politické přípravy co nejhospodárněji,
- vést a vychovávat příslušníky útvaru k hospodárnosti a socialistickému poměru ke svěřeným hodnotám,
- před vydáním každého rozkazu zabezpečit, aby opatření z něho vyplývající byla materiálně a finančně zajištěna,

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Velitel útvaru byl zejména povinen:

- schvalovat plán finančního zabezpečení bojové a politické příslušnosti,
- zabezpečit projednání a zákonné odškodnění pracovních úrazů,
- určit počet a rozsah systematických a namátkových kontrol provádění a dokumentace pokladních operací,
- osobně schvalovat jednotlivé výdaje a vyúčtování záloh;
- podepisovat šeky a příkazy SBČS, výplatní listiny na výplatu služebních příjmů vojáků z povolání, mezd a platů občanských pracovníků,

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Velitel útvaru byl zejména povinen:

- zajistit provedení kontroly hospodaření a z jejich závěrů činit opatření;
- zajistit bezpečnost finančních prostředků a jiných cenností při jejich úschově u útvaru, ...;
- požadovat alespoň jedenkrát za měsíc od finančního náčelníka informační zprávu o celkovém stavu finančně ekonomické činnosti útvaru.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Finanční náčelník byl povinen:

- organizovat finančně ekonomickou činnost v souladu s řády, rozkazy, nařízeními a předpisy týkající se finančně ekonomické služby;
- objasňovat všem příslušníkům útvaru rozkazy, předpisy a nařízení týkající se finančně ekonomické činnosti;
- přísně dodržovat finanční kázeň a dbát na hospodárné, efektivní a účelné vydávání prostředků;
- vést účetnictví, sestavovat plán finančního zabezpečení bojové a politické přípravy zpracovávat účetní;

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Finanční náčelník byl povinen:

- zpracovávat informací v jednotlivých oblastech finančně ekonomické služby;
- zajistit správné a včasné provádění výplat peněžních náležitostí;
- navrhopat opatření k rychlému a správnému rozhodování o stížnostech a žádostech týkajících se finančně ekonomické služby;
- kontrolovat denně pokladní hotovost a konat namátkové kontroly hotovostí u příjemců záloh;

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Finanční náčelník byl povinen:

- spolupodepisovat plán finančního zabezpečení bojové a politické přípravy, šeky, příkazy SBČS, výkazy a jiné dokumenty;
- soustavně vést evidenci normativních výnosů a nařízení týkajících se ekonomické služby;
- kontrolovat faktury za odprodaný materiál, poskytnuté práce a služby;
- kontrolovat smlouvy a objednávky uzavírané útvarem;

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Finanční náčelník byl povinen:

- kontrolovat účetní doklady před jejich proplacením a zaúčtováním do účetních knih;
- dbát na včasnou a správnou úhradu přijatých a vydaných faktur za materiál, práce a služby;
- činit opatření k včasnému a řádnému vyšetření škod na penězích;
- vymáhat pohledávky od příslušníků útvaru, organizací a občanů;

2. Organizace a řízení finanční služby cestou disponentů

Finanční náčelník byl povinen:

- informovat velitele útvaru o finančně ekonomické činnosti útvaru;
- spolupracovat při odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání;
- připravovat podklady pro rozbor hospodaření;
- navrhnout veliteli útvaru opatření k odstranění nedostatků ve finančně ekonomické činnosti útvaru;
- po odborné stránce řídit finanční činnost u jednotek;
- zajistit bezpečnou úschovu všech finančních dokumentů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Disponentský systém řízení finanční služby

DS řízení finanční služby:

Vojenský útvar měl přidělen nadřízeným útvarem limit finančních prostředků.

Krytí limitů bylo zabezpečeno ministerstvem financí na účty vojenských útvarů prostřednictvím Státní banky československé (SBČS).

Účet si zřizoval každý útvar sám, s povolením nadřízeného disponenta.

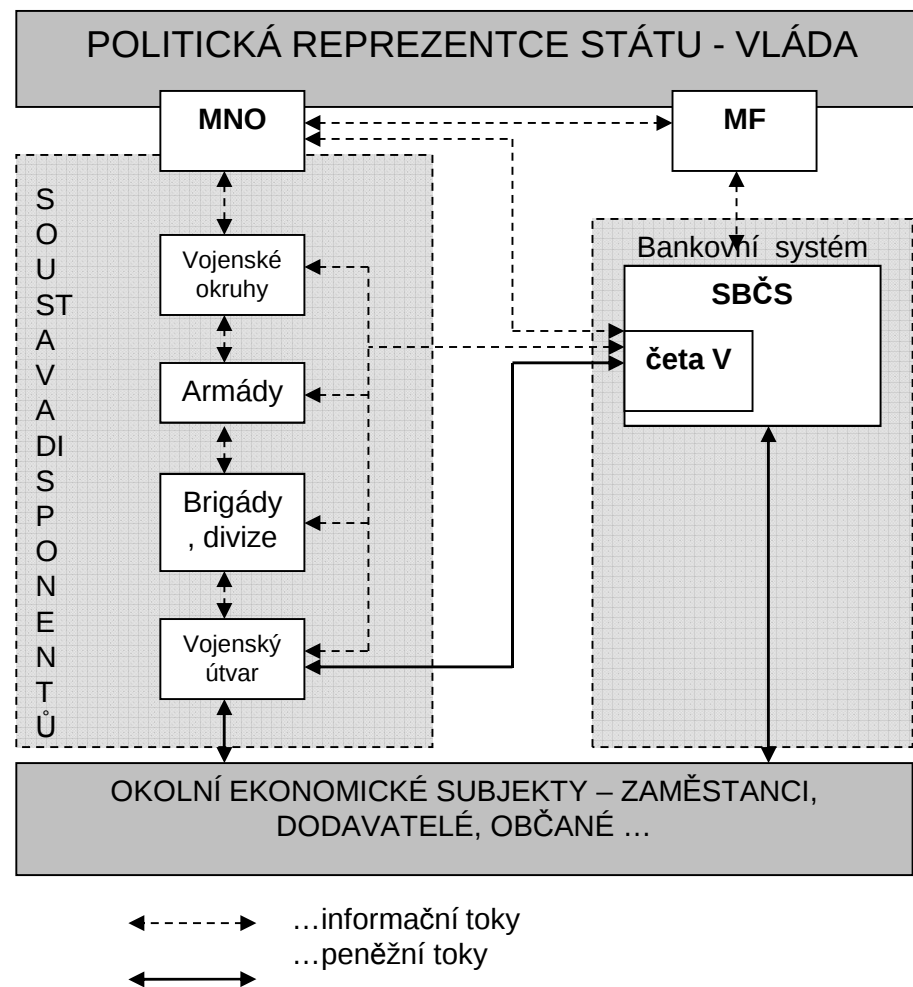
SBČS měla zřízenou zvláštní skupinu, **tzv. četu V.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Disponentský systém řízení finanční služby

Zdroj: FLACHBART, Alojz. Management financování ozbrojených sil AČR. Brno: UO Brno, 2006. P.č. 35.

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Počty vojáků a občanských zaměstnanců v československé armádě

Období	Vojáci základní služby	Vojáci z povolání	Vojáci celkem	Občanští zaměstnanci	Celkem zaměstnanci
1951	130 080	40 180	170 260	32 877	202 777
1992	121 920	47 600	169 520	30 658	200 178

Zdroj: <http://armada.vojenství.cz/poválečná/čísla/2httpn>. Vojenský historický ústav Praha, karton 17, složka 90, číslo 41/4/1, Plán všeobecných změn a karton 188, složka 786, číslo 38/1, Organizace, 1952.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.Disponentský systém řízení finanční služby

DS řízení finanční služby - zápory:

- nebyl kompletním, uzavřeným a vnitřně propojeným celkem,
- jednalo se o evidenci peněžního hospodaření,
- sledovány pouze jednotlivé příjmy a výdaje,
- evidence majetku byla oddělena od účetnictví,
- neexistovala provázanost mezi věcným a finančním plánováním, mezi finančním a majetkovým účetnictvím.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.Disponentský systém řízení finanční služby

DS řízení finanční služby - zápory:

- jednotnost výkladů právních norem v oblasti financování;
- unifikaci toků ekonomických informací;
- dostupnost podkladových informací pro finanční řízení.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Hlavní problémy v systému finanční služby:

- vnitřní přepisy neodpovídaly exekutivě státu;
- úroveň poznání a ekonomických vědomostí zaměstnanců v systému finanční služby;
- byl v rozporu se zájmem o účelné, hospodárné a efektivní nakládání s majetkem a finančními prostředky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Finanční kázeň:

přísné a přesné dodržování zákonů a jiných obecně platných předpisů, rozkazů, vojenských předpisů a nařízení MO, které upravují finančně ekonomické vztahy nebo mají finančně ekonomický dosah.

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Finanční norma:

stanovené množství finančních prostředků, které mohou být vynaloženy na provedení určitého výkonu, na nákup určitého materiálu nebo na zabezpečení určité činnosti.

Prostředky státního rozpočtu BYLY „neomezené“ – pro rezort obrany.

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Odlišnost proti současnému stavu v oblasti účetnictví odlišný přístup k účtování o majetku:

- pro hospodaření s hmotným majetkem platilo, že hmotný investiční majetek byl považován za materiál připravovaný pro válečné účely - jednorázová spotřeba,
- přechod z mírového hospodaření na válečné - vedení odděleného finančního účetnictví a materiálové evidence;
- majetek se evidoval jen v hmotných jednotkách (kusy, souprava, ...),
- rozhodující část materiálu, jako např. bojová technika, zbraňové systémy, munice, výstroj a proviantní technika byla zabezpečována pro celou armádu ústředními orgány.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Účetnictví sloužilo na:

- poskytování informací o stavu a pohybu rozpočtových a ostatních finančních prostředků;
- sledování a kontrole účelového vydávání finančních prostředků;
- kontrolu dodržování zásad finanční kázně;
- evidenci finančních vztahů mezi útvarem a finančním orgánem nadřízeného disponenta;
- poskytování informací pro rozборы hospodaření, které byly prováděny v pololetních intervalech.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Účetní knihy:

- A. Peněžní deník;
- B. Kniha peněžních účtů;
- C. Evidence výdajů podle druhu;
- D. Kniha faktur;
- E. Evidence přísně účtovatelných tiskopisů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.Disponentský systém řízení finanční služby

Změna (disponentského) systému řízení byla realizována **ve 3 etapách:**

- 1) zavedení Systému Plánování Programování a Rozpočtování (SPPR);
- 2) vznik Vojenských finančních úřadů (VFÚ) a zavedení podvojného účetnictví;
- 3) vznik ekonomické služby (ES).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

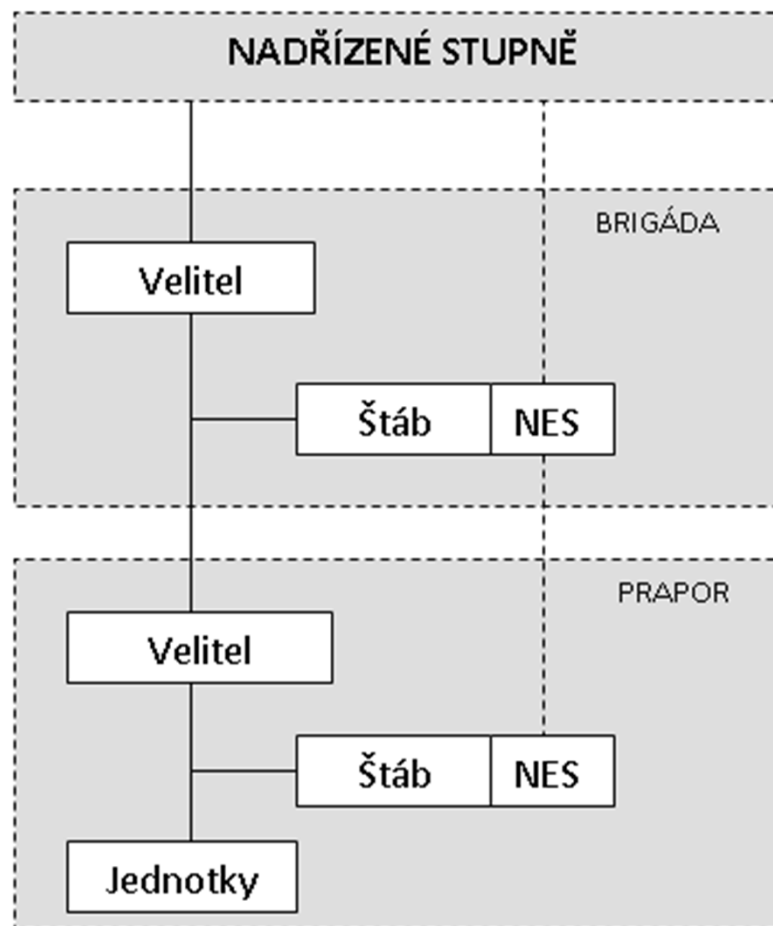
4. Liniově-štábní řízení

Liniově-štábní organizační struktura – zabezpečovala dva procesy:

- ☐ běžný provoz,
- ☐ bojovou činnost.

4. Liniově-štábní řízení

Liniově-štábní organizační struktura řízení

Zdroj: FLACHBART, Alojz. Management financování ozbrojených sil AČR. Brno: UO Brno, 2006. P.č. 35.

4. Liniově-štábní řízení

Liniově-štábní organizační struktura, kombinace dvou struktur:

- ☐ Liniová,
- ☐ Štábní.

Klíčová slova

Finanční zabezpečení, řízení, systém, disponentský systém řízení, finanční služba, liniově-štábní řízení, disponent, finanční norma, finanční kázeň, finanční prostředky.

Literatura:

- FLACHBART, Alojz. *Management financování ozbrojených sil AČR*. Brno: UO Brno, 2006. P.č. 35.
- Všeob P-14. Finančně ekonomická činnost u útvarů Čs. armády.
- Všeob P-23. Finančně ekonomická činnost vyšších velitelství Čs. armády.
- FIN 1-1. Finančně ekonomická činnost u útvarů Čs. armády.
- RMO č. 42/2002. Organizace finančního zabezpečení a hospodaření s finančními prostředky v působnosti Ministerstva obrany. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2002.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly pro samostatnou práci:

1. Charakterizujte podstatu, vývoj a základní pojmy finančního zabezpečení.
2. Objasněte disponentský systém finančního zabezpečení.
3. Vysvětlete povinnosti subjektů disponentského systému finančního zabezpečení.
4. Načrtněte a objasněte disponentský systém řízení finanční služby (finančního zabezpečení).
5. Charakterizujte pojmy: finanční kázeň, finanční norma.
6. Co rozumíte pod pojem liniově-štabní řízení – načrtněte, vysvětlete.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

